

Policy för brottsförebyggande arbete i Tyresö kommun

Beslutsdatum	2026-02-05	Dokumenttyp	Policy
Beslutad av	Kommunfullmäktige	Dokumentägare	Chef för demokrati och säkerhetsavdelningen
Diarienummer	KS/2025:471	Giltighetstid	Tillsvidare

Innehållsförteckning

1	Förebyggande arbete i Tyresö kommun utifrån risk- och skyddsfaktorer	3
1.1	Inledning.....	3
1.2	Lagstadgat brottsförebyggande arbete.....	4
1.2.1	Uppföljning.....	5
1.2.2	Samverkan	5
2	Tyresös inriktningar för ett grundläggande förebyggande arbete.....	5
2.1	Mål.....	6

1 Förebyggande arbete i Tyresö kommun utifrån risk- och skyddsfaktorer

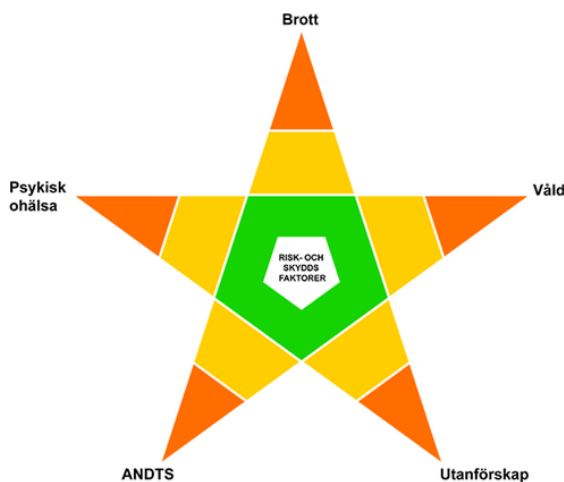
1.1 Inledning

Riskfaktorer är faktorer som ökar risken för ett utfall, till exempel att barn och unga ska börja använda eller få problem av narkotika, må psykiskt dåligt, hamna i utanförskap, utsatthet, radikaliseras eller hamna i kriminalitet. Skyddsfaktorer är faktorer som skyddar människor från ohälsa kopplad till olika levnadsvanor och dämpar effekten av riskfaktorer.

Kommunens förebyggande arbete lutar sig mot preventionstjärnan som visualiserar sambanden mellan stärkande av skyddsfaktorer och minskande av riskfaktorer och effekter på olika områden.

Preventionstjärnan är ett verktyg som används för att beskriva och analysera olika nivåer av prevention i syfte att

minska risker och öka främjande möjligheter på samhälls- och individnivå. Stjärnan är framtagen för att förstå hur man kan agera förebyggande. Varje nivå i preventionstjärnan bygger på att förebygga, men de har olika inriktningar beroende på om man fokuserar på att stoppa ett problem innan det inträffar, tidigt åtgärda det eller lindra konsekvenser. Vissa aktiviteter rör sig även på flera preventionsnivåer.

Bild, Länsstyrelsen Stockholm.

Nivåer av förebyggande arbete kan förklaras genom universell, selektiv och indikerat arbete, eller som primärt, sekundärt och tertiärt. Oavsett begrepp så förklaras olika nivåer och lager av förebyggande arbete som behöver ske parallellt.

Primär prevention förebygger att problem uppstår genom att minska riskfaktorer i hela befolkningen, t.ex. hälsosamma miljöer, utbildning och meningsfulla aktiviteter.

Sekundär prevention upptäcker och åtgärdar tidigt problem för att förhindra förvärring, t.ex. screening, riktade stödinsatser och samverkan mellan myndigheter.

Tertiär prevention handlar om att hantera redan etablerade problem för att förhindra försämring och förbättra livskvaliteten, t.ex. rehabilitering, skydd och stödprogram.

Genom en kombination av främjande, stödjande och förebyggande insatser på olika nivåer kan man påverka många riskbeteenden och problemområden, såsom våld i olika former, narkotikabrott, organiserad brottslighet, trygghet i offentliga miljöer, missbruk av alkohol, tobak och spel, psykisk ohälsa, ensamhet samt skadegörelse och stölder.

1.2 Lagstadgat brottsförebyggande arbete

Det förebyggande arbetet som pågår inom kommunen är omfattande, och mycket av det förebyggande och främjande arbetet pågår inom ramen för ordinarie verksamhetsuppdrag.

Inom ramen för lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete uppdateras en **kartläggning** för Tyresö kommun årligen. Kartläggningen baseras på statistik samt kunskapsinhämtning och kvalitativa underlag och analys från verksamheter inom kommunen, från samverkansaktörer och från information från kommunens gemensamma **lägesbild** som uppdateras varje vecka i samverkan med flera interna och externa aktörer.

Kartläggningen ligger till grund för en **åtgärdsplan** som är framtagen för gemensamt kommunövergripande arbete med koppling till förebyggande och främjande arbete för att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer. Åtgärdsplanen ringar in aktuella fokusområden och utvecklingsbehov i kommunen.

Tyresös brottsförebyggande arbete följer även nationella och regionala strategier.

För all verksamhet som underordnas arbetsmarknads- och socialnämnden samt äldre- och omsorgsnämnden, och definieras som socialtjänst då verksamheten huvudsakligen arbetar utifrån socialtjänstlagen (2001:453) finns särskilda bestämmelser med omfattande ansvar inom bl.a. områdena våld.

Skolorna och förskolorna utgår från skollagen (2010:800) som uppger att skolan ska skapa en trygg miljö där våld och kränkande behandling motverkas

och där elever får stöd och kunskap om sexuell hälsa, rättigheter och jämställdhet.

Genom en ändring i Kommunallagen (2017:725) den 1 juli 2025 förtydligades nämndernas ansvar för att genom en ändamålsenligt och effektiv internkontroll i ett tidigt skede upptäcka, förebygga och åtgärda risker för fel och oegentligheter, så som korruption, otillåten och otillbörlig påverkan, bedrägerier, välfärdsbrottslighet och andra förtroendeskadliga ageranden som kan leda till skada. För det brottsförebyggande arbetet inom dessa områden ansvarar respektive nämnd för att verksamheten drivs enligt gällande regelverk.

1.2.1 Uppföljning

Det förebyggande arbetet ska ske i alla förvaltningar och följas upp i målarbetet och i ordinarie styrprocess, samt återkopplas politiken. Uppföljningen innebär att identifiera, kartlägga, arbeta med och följa upp risk- och skyddsfaktorer utifrån kommunplan, politiska uppdrag och identifierade utvecklingsbehov.

1.2.2 Samverkan

Samverkan såväl inom kommunorganisationen som med andra aktörer är nödvändig för att få goda resultat av det förebyggande arbetet. Forsknings- och kunskapsbaserade arbetsmetoder ska användas, så långt det är möjligt.

Samverkan kan upprättas genom samverkansöverenskommelser, så som mellan kommun och polis, men även som IOP, idéburet offentligt partnerskap, eller som andra skriftliga överenskommelser utöver att dela information i nätverksform. Det avgörande är hur samarbetet väl sen sker i det operativa arbetet, till exempel som gemensamma insatser, aktiviteter eller rutiner.

För att förebygga brottslighet är det väsentligt att, i den mån lagstiftningen möjliggör det, effektivt dela information av betydelse med andra myndigheter såväl inom Tyresö kommun som med andra kommuner, statliga myndigheter och tillsynsmyndigheter.

2 Tyresös inriktningar för ett grundläggande förebyggande arbete

Risk och skyddsfaktorer: Att stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer så som beskrivet ovan.

Social- och situationell prevention: Arbetet med fokus på risk- och skyddsfaktorer ska både ha inriktning på det sociala, det vill säga med människan i fokus, och det situationella, dvs med situationen eller platsen som utgångspunkt.

Screening om våld: I så många som möjligt av kommunens verksamheter¹ ska alltid frågor ställas om utsatthet för våld och våldsutövande anpassat utifrån målgrupp och verksamhet. Det är viktigt att som grund i detta ha en förståelse för att våld kan ske och se ut på många olika sätt, bland annat:

Sammanhang: Tyresö kommun ska verka för att alla upplever sig som en del av ett sammanhang. Det innefattar även att alla ska ha en trygg person att kunna vända sig till.

Kommunikation: Att sprida kunskap och information för att medvetandegöra, kunskapshöja och informera. Detta kan och behöver göras på olika sätt beroende på bland annat syfte och målgrupp.

2.1 Mål

Målet för Tyresö kommun är att:

- Minska brottslighet
- Öka tryggheten
- Främja hälsa och välmående
- Leverera välfärdstjänster med hög kvalitet utifrån medborgarnas behov.

Allt förebyggande arbete ska genomsyras av:

- Barnperspektivet där barnens rättigheter och möjligheter, utifrån barnrättslagen, sätts i centrum.
- Ett normkritiskt perspektiv, för att ge alla, oavsett könstillhörighet och sexuell läggning, lika möjligheter.
- Mångfaldsperspektivet, där individer med olika förutsättningar och bakgrund tillmäts samma betydelse.

Varje förvaltning ska bedöma vilka interna handlingsplaner och rutiner som behöver tas fram för att möjliggöra ett träffsäkert och effektivt förebyggande arbete, och ansvarar själva för att dessa utarbetas.

¹ T.ex. verksamheter som hanterar ärenden i direktkontakt med kommuninvånare, t.ex. handläggning inom socialtjänsten, hälsosamtal, brukarärenden m.fl.